

MiFID II- kennis en bekwaamheid

Veelgestelde vragen m.b.t. de ESMA- richtsnoeren kennis en bekwaamheid

Publicatiedatum: 13 november 2017

I. Reikwijdte

1. **In de richtsnoeren wordt onderscheid gemaakt tussen personeel dat klanten informeert en personeel dat klanten adviseert. Betekent dit dat de richtsnoeren niet van toepassing zijn op vermogensbeheer?**

Op personen die de beleggingsdienst vermogensbeheer verrichten is de vakbekwaamheidsnorm uit artikel 21 van de Gedelegeerde Verordening van toepassing. Hierin staat dat beleggingsondernemingen medewerkers in dienst moeten hebben die over de nodige vakbekwaamheid, kennis en deskundigheid beschikken om de hun toevertrouwde verantwoordelijkheden uit te oefenen. Onder MiFID I was deze verplichting neergelegd in de uitvoeringsrichtlijn 2006/73. Het gaat hier dus om een reeds bestaande norm die thans in de gedelegeerde verordening is neergelegd. Hoewel de richtsnoeren niet specifiek ingaan op vermogensbeheer, gaat de AFM gezien de aard van de werkzaamheden van vermogensbeheerders ervan uit dat de vakbekwaamheid van vermogensbeheerders (minstens) gelijk is aan de vakbekwaamheid van adviseurs.

Wellicht ten overvloede merken we hierbij nog op dat de richtsnoeren uiteraard wel ingaan op de situatie waarin personeel in het kader van vermogensbeheer (of een andere beleggingsdienst) cliënten informeert of adviseert.

2. **Zijn richtsnoeren ook van toepassing op het Nationaal Regime?**

Op dit moment is nog niet bekend of de richtsnoeren van toepassing zullen zijn op het Nationaal Regime. De Vrijstellingsregeling Wft zal hierover meer duidelijkheid geven. Het Ministerie van Financiën is verantwoordelijk voor de implementatie van MiFID II in de Vrijstellingsregeling.

3. **Bij onze onderneming is het adviesproces opgedeeld in deelprocessen. Moeten alle personeelsleden die een deelproces uitvoeren, voldoen aan de criteria voor het verstrekken van beleggingsadvies?**

Volgens MiFID II dienen beleggingsondernemingen medewerkers in dienst te hebben die over de nodige vakbekwaamheid, kennis en deskundigheid beschikken om de hun toevertrouwde verantwoordelijkheden uit te oefenen. De AFM verwacht daarom dat personeelsleden die een rol hebben binnen het adviesproces, beschikken over de kennis en bekwaamheid op het niveau dat zij nodig hebben om hun werkzaamheden goed uit te kunnen oefenen. Wanneer een persoon significante invloed heeft op het advies, zal deze persoon als adviseur aangemerkt worden. In dat geval verwacht de AFM dat deze persoon voldoet aan de criteria voor adviseren uit de richtsnoeren.

4. In richtsnoeren wordt gesproken over personeel. Zijn de richtsnoeren niet van toepassing zijn op DGA's?

De richtsnoeren zijn ook van toepassing op DGA's. In de richtsnoeren wordt namelijk gesproken over personeel en deze term is hierin als volgt gedefinieerd: *“natuurlijke personen (met inbegrip van verbonden agenten) die namens de beleggingsonderneming relevante diensten aan cliënten verlenen”*. De DGA verleent zijn/haar diensten ook namens en onder de verantwoordelijkheid van de beleggingsonderneming en de richtsnoeren zijn daarom ook op hen van toepassing.

II. Passende kwalificatie

1. **Op de AFM-website staat: “Voor de kenmerken van de passende kwalificatie sluit de AFM aan bij de definitie in de richtsnoeren, met de toevoeging dat het personeel aantoonbaar een kwalificatie of andere toets of opleiding met succes behaald moet hebben”. Wat bedoelt de AFM met ‘aantoonbaar’?**

De AFM verwacht dat uit de administratie van de beleggingsonderneming blijkt dat de relevante personen een toets of examen met succes hebben afgelegd of een opleiding hebben gevolgd waarmee kan worden aangetoond dat de relevante persoon minimaal aan de criteria uit de ESMA-richtsnoeren voldoet. Dit kan bijvoorbeeld door het opnemen van een certificaat of diploma in het personeelsdossier.

Daarnaast verwacht de AFM dat uit de administratie blijkt dat met het diploma of certificaat is voldaan aan de criteria uit de richtsnoeren. Bijvoorbeeld door een bewijs van een derde deskundige instantie waaruit blijkt dat het betreffende examen of de aangeboden opleiding is geaccrediteerd. Is de opleiding of het examen niet geaccrediteerd, dan verwacht de AFM dat de onderneming van alle afzonderlijke criteria uit de richtsnoeren aantoont dat deze onderdeel uitmaken van het examen of de opleiding en dat de mate waarin deze worden behandeld voldoende is om de betreffende werkzaamheden uit te voeren.

2. **Op de AFM website staat: “Voor de kenmerken van de passende kwalificatie sluit de AFM aan bij de definitie in de richtsnoeren, met de toevoeging dat het personeel aantoonbaar een kwalificatie of andere toets of opleiding met succes behaald moet hebben”. Wat bedoelt de AFM met ‘met succes behaald moet hebben’?**

De AFM bedoelt hiermee dat de onderneming met bewijsstukken moet kunnen aantonen dat de relevante personen een examen met succes hebben afgelegd of een opleiding hebben gevolgd die met succes is afgerond (bijvoorbeeld door het afnemen van een afsluitend examen of het maken van opdrachten). Hiermee kan worden aangetoond dat deze over de nodige kennis en bekwaamheid beschikt en dat hij deze kan toepassen in de praktijk. Het is niet voldoende als het personeelslid alleen aanwezig is geweest bij informatiebijeenkomsten, seminars, (meerdaagse) cursussen, en dergelijke.

3. **Heeft de AFM opleidingen of examens goedgekeurd waarmee voldaan wordt aan de passende kwalificatie?**

Nee, de AFM heeft geen opleidingen of examens goedgekeurd en zal dit ook niet gaan doen.

De nationale toezichthouders hebben de keus gekregen om de criteria uit de richtsnoeren te publiceren of om een lijst van opleidingen en/of examens te publiceren die voldoen aan de richtsnoeren. Vanwege het bestaan van DSI en het convenant dat de AFM met DSI heeft gesloten met betrekking tot de ESMA richtsnoeren, heeft de AFM ervoor gekozen om de criteria uit de richtsnoeren te publiceren. De AFM zal de activiteiten van DSI op dit gebied ondersteunen.

Voor de retailmarkt gaat DSI opleidingen accrediteren en samen met NIBE-SVV (door DSI geaccrediteerde) examens ontwikkelen. Het accreditatieproces is onlangs gestart en opleidingsinstituten en ondernemingen kunnen nu een accrediteringsverzoek bij DSI indienen. Begin 2018 kunnen personeelsleden examens doen waarmee kan worden aangetoond dat zij voldoen aan de criteria voor 'informereren' of 'adviseren' uit de richtsnoeren. Voor de institutionele markt zal DSI alleen opleidingen accrediteren. Naar verwachting kunnen opleidingsinstituten in november een accreditatieverzoek indienen bij DSI. Net als onder MiFID I, zal DSI ook werknemers blijven certificeren.

Het met succes afronden van een geaccrediteerde opleiding of het behalen van bovengenoemd examen beschouwt de AFM als een passende kwalificatie in de zin van de ESMA Richtsnoeren.

4. Zijn er al opleidingen of opleidingsprogramma's beschikbaar waarmee de passende kwalificatie kan worden aangetoond?

Op het moment van publiceren van deze van deze Q&A zijn nog geen opleidingen geaccrediteerd. Zodra dit wel het geval is zal DSI hierover informeren op haar website.

5. Wanneer kunnen personeelsleden examen doen voor informeren en adviseren?

Begin 2018 biedt NIBE-SVV door DSI geaccrediteerde examens voor 'informereren' en 'adviseren' aan.

Als instellingen ervoor kiezen om de passende kwalificatie via dit examen te behalen, dan heeft de AFM er begrip voor dat medewerkers pas bij het eerste moment van het aanbieden van dit examen over een passende kwalificatie kunnen beschikken.

6. Vanaf wanneer kunnen opleidingsinstituten of ondernemingen bij DSI een accrediteringsverzoek indienen?

Voor de retailmarkt kunnen accrediteringsverzoeken al worden ingediend. Voor de institutionele markt gaat dit naar verwachting in november 2017 van start.

De AFM vindt de kwaliteit van opleidingen erg belangrijk. Zij moedigt ondernemingen daarom aan om te kiezen voor accreditatie. Hoewel dit tijd kan kosten, merkt de AFM op dat dit ook tijd kan besparen omdat het risico voorkomen wordt dat medewerkers aanvullende examens moeten doen wanneer achteraf geconstateerd wordt dat het niveau van de niet-geaccrediteerde opleiding onvoldoende is.

7. Veel personeelsleden hebben het examen Wft Vermogen behaald. Beschikken zij hiermee over een passende kwalificatie zoals bedoeld in de ESMA Richtsnoeren?

Zoals eerder in deze Q&A aangegeven beoordeelt de AFM geen opleidingen of examens.

Echter, gezien de grote hoeveelheid vragen over de certificering Wft Vermogen vindt de AFM het belangrijk om hier alvast te benadrukken dat de AFM het beeld heeft dat niet alle criteria uit de richtsnoeren (in voldoende mate) terugkomen in de eindtermen van Wft Vermogen. Met het behalen van het examen in de huidige vorm, wordt daarom niet beschikt over een passende kwalificatie.

8. Ben ik verplicht om mijn personeel dat klanten adviseert of informeert bij DSI te laten certificeren?

Nee, u bent dit niet verplicht. U bent er als onderneming verantwoordelijk voor dat personeel dat cliënten informeert of adviseert vakbekwaam is. Daarnaast moet u op verzoek van de AFM kunnen aantonen dat uw personeel beschikt over een passende kwalificatie en passende ervaring. Hoe u dit doet is vormvrij. De AFM vindt certificering via DSI wel een goede invulling van deze norm.

9. Hoe kan ik aan de AFM aantonen dat mijn personeel beschikt over een passende kwalificatie als ik dit niet via DSI regel?

De richtsnoeren schrijven voor dat u administratieve gegevens aan de AFM kunt verstrekken over de kennis en bekwaamheid van het personeel dat informeert of adviseert. Deze administratie moet gegevens bevatten op basis waarvan de AFM kan beoordelen of verifiëren of aan de richtsnoeren wordt voldaan.

Als u geen gebruik maakt van DSI, dan verwacht de AFM dat u per personeelslid kunt aantonen dat hij/zij over de nodige kennis en bekwaamheid beschikt zoals beschreven in de van toepassing zijnde criteria. Dit moet voor ieder afzonderlijk onderdeel van de criteria apart gebeuren. U moet niet alleen aantonen dat de betreffende persoon de

informatie tot zich heeft genomen, maar ook dat een kwalificatie of andere toets of opleiding met succes behaald is.

10. Is het voor een passende kwalificatie voldoende als wij interne opleidingen verzorgen?

Ja, het verzorgen van interne opleidingen is mogelijk, mits die opleidingen aan de criteria uit de ESMA Richtsnoeren voldoen. De onderneming moet dus kunnen aantonen dat het personeel door het volgen van de interne opleiding voldoet aan de criteria uit de richtsnoeren. Dit kan door de interne opleiding te laten accrediteren door een externe deskundige of door zelf aan te tonen dat alle afzonderlijke criteria uit de richtsnoeren voldoende onderdeel uitmaken van de opleiding. Met andere woorden, u dient per criterium toe te lichten waarom en hoe met het volgen van de aangeboden interne opleiding aan de ESMA Richtsnoeren wordt voldaan. Daarnaast zult u nog moeten aantonen dat het betreffende personeelslid de opleiding met succes heeft afgerond.

11. Een aantal van mijn personeelsleden geeft al ruim 20 jaar beleggingsadvies. Moeten zij ook over een passende kwalificatie beschikken.

Ja, ook personeel met een lange ervaring moet over een passende kwalificatie beschikken. De richtsnoeren vereisen zowel een passende kwalificatie als passende ervaring. Alleen ervaring is daarom niet voldoende. Dit komt overeen met de wijze waarop vakbekwaamheid van financieel dienstverleners ingericht is.

12. Sommige van mijn personeelsleden beschikken over een DSI certificering. Voldoen zij hiermee aan de criteria uit de richtsnoeren?

De huidige DSI- certificering Beleggingsadviseur, Vermogensbeheerder, Financieel adviseur en Vermogensplanner worden vervangen door de nieuwe certificeringen voor informeren en adviseren. DSI is in kaart aan het brengen op welke wijze gecertificeerde personen hun certificering kunnen omzetten. Zodra DSI dit heeft afgerond zal zij hierover communiceren.

13. Een aantal personeelsleden heeft een aantal jaren geleden een relevante opleiding gevolgd. Is dit voldoende?

Nee, dit 'oude' diploma is niet zonder meer voldoende. U heeft als onderneming de verantwoordelijkheid om te beoordelen of uw medewerkers beschikken over een passende kwalificatie als bedoeld in de ESMA Richtsnoeren. U dient daarom te beoordelen of een eerder gevolgde opleiding voldoende is of niet. Als u van oordeel bent

dat met de betreffende opleiding wordt voldaan aan de criteria uit de richtsnoeren, dan zult u dit op verzoek moeten kunnen aantonen aan de AFM. Wanneer u onvoldoende in staat bent aan te tonen hoe opleidingen uit het verleden voldoen aan de ESMA criteria, raden wij u aan om uw personeelsleden opnieuw een examen te laten maken. Wanneer op basis van opleidingen uit het verleden daadwerkelijk al over veel kennis en bekwaamheid wordt beschikt, zal dit slechts beperkte inspanning vergen.

14. Stuur de AFM personeelsleden die al jaren informeren of adviseren terug naar school?

Nee, de AFM verwacht van instellingen dat zij aantonen dat hun personeel beschikt over een passende kwalificatie. Het volgen van een opleiding (naast het doen van een examen) is een mogelijkheid, maar dit is alleen nodig als de relevante persoon niet over de vereiste kennis en bekwaamheid beschikt. Als de werknemer hier wel over beschikt, maar dit niet kan aantonen, dan kan er bijvoorbeeld ook voor gekozen worden om alleen een examen af te leggen waarmee kan worden aangetoond dat aan de criteria uit de ESMA Richtsnoeren worden voldaan.

15. Vindt de AFM het voldoende als personeelsleden meerdere brede opleidingen hebben gevolgd?

Het is de verantwoordelijkheid van de beleggingsonderneming om te beoordelen of het personeel beschikt over een passende kwalificatie. De AFM zal hierover op voorhand geen uitspraken doen. Het is vervolgens aan de beleggingsonderneming om dit op verzoek ook aan te tonen aan de AFM. Om het voor ondernemingen te vergemakkelijken om aan te tonen dat personeelsleden aan de vereisten voldoen, heeft de AFM een convenant gesloten met DSI. DSI zal in samenwerking met NIBE-SVV een examen ontwikkelen. Het met succes afronden van dit examen geldt als een passende kwalificatie. Ook kan DSI door andere partijen ontwikkelde opleidingen en examens op voorhand accrediteren.

III. Overig

1. **Voldoe ik als onderneming aan alle richtsnoeren van ESMA met betrekking tot kennis en bekwaamheid als mijn personeel dat cliënten informeert of adviseert hiervoor gecertificeerd is bij DSI?**

Met een DSI certificering toont de onderneming aan dat het betreffende personeelslid beschikt over een passende kwalificatie en over passende ervaring. Dit zijn belangrijke eisen uit de richtsnoeren. De richtsnoeren schrijven echter ook voor dat personeel op de hoogte is van interne gedragsregels en procedures van de onderneming die bedoeld zijn om naleving van MiFID II te waarborgen en dat het personeel deze begrijpt en toepast. De onderneming moet daar ook nog voor zorgen. Daarnaast moet de onderneming nog voldoen aan de organisatorische eisen die in de richtsnoeren staan.

2. **Wat is het verschil tussen het verstrekken van informatie en het verstrekken van advies?**

Voor het onderscheid tussen adviseren en informeren sluit de AFM aan bij de definitie van 'beleggingsadvies' in MiFID II richtlijn, de nadere uitwerking van deze definitie in artikel 9 van de gedelegeerde verordening 2017/565, de door CESR opgestelde Questions & Answers over de definitie van beleggingsadvies onder MiFID I en diverse publicaties door de AFM over wanneer er sprake is van adviseren. De Q&A's van CESR kunt u vinden met behulp van de volgende link: <https://www.esma.europa.eu/document/question-and-answers-understanding-definition-advice-under-mifid>.

3. **Moet ieder personeelslid ook periodiek een examen afleggen om aan te tonen dat zijn kennis actueel is.**

Op basis van de richtsnoeren is het afleggen van een periodieke toets of examen niet verplicht. In de richtsnoeren is de interne en externe evaluatie opgenomen als een organisatorische eis. Deze evaluatie moet ervoor zorgen dat het personeel zijn kennis en bekwaamheid onderhoudt. De beleggingsondernemingen kunnen permanente educatie daardoor op een eigen manier vormgeven. Zij moeten wel borgen dat de actuele ontwikkelingen te allen tijde op een adequate manier door hun personeel dat informeert en adviseert worden opgepakt en toegepast. Ook moeten zij op verzoek aan de AFM kunnen aantonen dat zij de permanente educatie hebben geborgd. In verband met die aantoonbaarheid is de AFM wel voorstander van het met een bepaalde regelmaat toetsen van medewerkers, zeker wanneer er sprake is van ontwikkelingen die relevant zijn voor de kennis van medewerkers.

4. Het heeft lang geduurd voordat duidelijk was hoe ondernemingen moeten voldoen aan de richtsnoeren. Zal daarom uitstel worden gegeven voor de vereisten voor de kennis en bekwaamheid?

Sinds maart 2017 is met de consultatie van het BGfo voor ondernemingen bekend geworden dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor de beoordeling van de kennis en bekwaamheid en dat zij hiervoor gebruik kunnen maken van instanties zoals DSI. Kiezen instellingen ervoor om de vakbekwaamheid op een andere manier te borgen dan via DSI, dan verwacht de AFM dat instellingen op 3 januari 2018 voldoen aan de richtsnoeren. Instellingen hebben dan voldoende tijd gehad om zich voor te bereiden. Instellingen kunnen hierbij gebruik maken van de mogelijkheid om medewerkers onder toezicht te laten werken. Dit moet dan echter ook conform de eisen in de richtsnoeren geregeld worden.

Als ondernemingen ervoor kiezen om de vakbekwaamheid onder de richtsnoeren via de examens van NIBE/SVV en DSI te regelen, dan verwacht de AFM dat de relevante medewerkers voldoen vanaf het moment dat deze examens begin 2018 worden aangeboden. De AFM verwacht echter in de tussentijd wel dat ondernemingen alles doen wat mogelijk is om te voldoen. Bijvoorbeeld door de kwaliteit van het advies en de verstrekte informatie te borgen via het werken onder toezicht.

Autoriteit Financiële Markten
T 020 797 2000 | F 020 797 3800
Postbus 112723 | 1001 GS Amsterdam
www.afm.nl

De tekst is met zorg samengesteld en is informatief van aard. U kunt er geen rechten aan ontlennen. Door besluiten op nationaal en internationaal niveau is het mogelijk dat de tekst niet langer actueel is wanneer u deze leest. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is niet aansprakelijk voor de eventuele gevolgen – zoals bijvoorbeeld geleden verlies of gederfde winst – ontstaan door acties ondernomen naar aanleiding van deze tekst.